

1. **Udvari Katalin: *Művelődéstörténeti Kincsestár*. Budapest, PŰSKI Kiadó, 2015;**

A könyv alcíme: *Válogatás dr. Maróti Gyula (1912-2004) a Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA) alapító főtájkárának magán dokumentum-gyűjteményéből*. utal a könyv tartalmának súlypontjára, ugyanakkor zeneterápiás szempontból is érdekes és értékes tanulmányokra bukkanhatunk.

Az első ilyen cikkek egyike, *Bárdos György: A zene hatása az idegekre* 1904-ben íródott. A szerző ír a zene gyógyító hatásának lehetőségeiről, viszont figyelmeztet, nem mindegy milyen zenét hallgatnak a betegek. Az idegbetegek lelki állapotát inkább javították „a víg, dallamos zenedarabok” mint a vallásos, komoly zenei művek. Ennek okát, szerintem helyesen abban látták hogy az ember fiziológiai ritmusainál a zene gyorsabb lüktetése élénkítően hat a betegre. Hasonlót tapasztalt a belga Gretry a zene a vérkeringésre szóló hatását illetően. Párizsban a foghúzási fájdalmakat sikeresen enyhítették zenével, hogy ilyenkor mi is zajlik le az ember testében és lelkében, ezt Melzak és társai későbbi kutatásaiban tárgyalták. A szerző leírásai arra is utalnak, hogy a zenehallgatás öngyilkossági szándékot is oldhat, azaz a zene képes szomorú és tragikus érzelmek kifejezésére és azok megváltoztatására is.

Kaibinger Pál elemzi a *Röviden a zeneterápia történetéről* (2015). szóló cikkében, hogy már a 19. század végén P. J. Schneider könyvet írt *Az orvosi zene rendszere* címmel, majd elemzi a magyar zeneterápiás élet alakulását napjainkig.

Értekesek a lengyel szerzőnő gondolatai *Andrea Jaworska: Zeneterápia, a Kodály -metódus szellemében*.nevű cikke. Elsősorban Kodály és az orvos Tomatis szellemi kapcsolatát elemzi. Tomatis a hallási izomzatok javítására, a hallás fejlesztésére törekedett. „Aki rosszul hall, annak a beszéde egysíkú (monoton), hangszíne

fakó, nincs melódiája, tehát az alikvótok (felhangok) egy része hiányzik a hangból (énekből, beszédből).” Jaworska kiemeli, hogy Kodály és Tomatis is fontosnak tartotta a zenehallgatást épp úgy, mint az éneklést is.

A könyv részletet közölt Mentésné Tauber Anna 2012-es cikkéből is *A zeneterápia, mint a személyiségfejlesztés hatékony eszköze* címmel.

Részletesebben tárgyalja a könyv Dr. Gyulai Elemér (1904 – 1945) munkásságát. Maróti személyes kapcsolatai is fűzték Gyulaihoz. Gyulai nemcsak jó mentor és zeneszerző volt: Párizsban, 1936-ban a 3. zongoraszonátájával, megnyerte a Chopin versenyt. Számunkra fontosak és tanulságosak a zenepszichológiai és zeneszociológiai munkái. Az újpesti Országos Szociálpolitikai Intézet munkatársa volt és itt végezte kutatási munkáját is. 1936-ban jelent meg *A zene hatása* című könyve. 400 férfi és női hallgatóinál vizsgálta a zene lélektani hatásait: pihenést nyújt-e a munka után, fejleszti-e a hallást és a többi érzékeket, felvidít vagy inkább megnyugtat, szórakoztat-e vagy inkább az érzelmekre hat? Arra is rákérdezett hallgatóinál, milyen hangulatban voltak mikor a kutatómunkára jöttek és kellemes vagy kellemetlen volt-e nekik a Gyulai által előadott mű.

A háború Gyulait 1945-ben, az orosz front elragadta és először 1965-ben Dr. Ujfalussy József előszavával, a Zeneműkiadónál jelenhetett meg *A látható zene* című könyve. Az első részben a zene által kiváltott álmokat, képeket tárgyalta, míg a második részben a hang és szín kapcsolatát elemezte. Fontosnak tartotta, hogy nem zeneszerzőket, zeneesztétákat vagy zenekritikusokat vizsgáljon: „ *A kísérleti személyek a komolyzene közönségének soraiból kerültek ki. Ipari és értelmiségi foglalkozásúak voltak, vagy ilyenek hozzátartozói, 16 évestől 56 évesig, hat elemitől egyetemi végzettségig. Férfiak és nők nagyjából egyenlő arányban. 52 kísérlet volt. Az összes esetek, dolgozatok száma 1394. Az órákon összesen 79 kísérleti személy fordult meg.*” Egy – egy kísérleti személynek Gyulai két érzelmileg ellentétes művet játszott el zongorán, majd kérte jegyezzék fel milyen képek, álmok jelentek meg melyik műnél. A zeneszerző nevét éppúgy nem közölte velük, mint a darab címét sem. Gygykezett olyan zenedarabokat választani, melyek kevésbé voltak közismertek. Gyulai vizsgálatai egyrészt folytatódtak azon irányban, hogy milyen képeket és érzelmeket váltott ki egy – egy zenedarab; kutatásainak másik iránya a *szinesztézia* felé irányult. Szinesztézia alatt azt értjük, ha a meglevő érzékeléshez, például zenehallgatás, egy inger nélküli érzékelés, például különböző színek társulnak. Gyulai tárgyalta a vörös zene, a sárga zene, a kék vagy a zöld zene tipikus vonásait, illetve a hangnem- és a színváltozás összefüggéseit. Ellenérvekkel is gazdagította Gyulai könyvét, hisz a szinesztézia kérdése továbbra is, azaz ma is nyitott.

Zeneszociológiai kérdésekkel is foglalkozott Gyulai *A munkáspihenő kérdése* i előadás sorozatában. Azt szeretne volna elérni, hogy a megmerevedett társadalmi rétegek között a vertikális irányú mozgást elősegítse: „ Rádióközvetítések, kiállítások keretében a munkásrétegekhez tartozó östehetségek nemcsak ipari termékekkel, de festményekkel, rajzaikkal, fafaragásaikkal, szobraikkal, plakát terveikkel, fényképekkel is szóhoz jutnak.”

Udvari Katalin könyve gazdag irodalommal, képekkel és plakátokkal összeállított alkotás: Kodály, Forrai, Maróti vagy Bárdos írásai és gondolatai a kórus éneklésről, a különböző kórusok munkájáról és stílusáról, azok érdemeiről adnak felvilágosítást. Szőnyi Erzsébet szerint, egy „Hézagpótló művet tart kezében az olvasó.”

A könyvismertetést Tardy József, a Magyar Zeneterápiás Egyesület Elnöke írta